

Aan: Ontwikkelteam Digitale Geletterdheid

Cc: Ontwikkelteams Nederlands, Burgerschap en Kunst en Cultuur

Betreft: Neem beeldgeletterdheid op in het curriculum PO en VO

Hilversum, 5 juli 2018

Beste leden van het ontwikkelteam Digitale Geletterdheid,

Met veel belangstelling volgen wij jullie werkzaamheden rond het actualiseren van de kerndoelen en eindtermen van het primair en voortgezet onderwijs. De centrale vraag hierbij is: wat hebben onze leerlingen nodig om uit te groeien tot volwassenen die hun steentje bijdragen aan de samenleving, economisch zelfstandig zijn én met zelfvertrouwen in het leven staan?

Met grote zorg constateren wij dat beeldgeletterdheid, als belangrijk onderdeel van mediawijsheid, nergens aan de orde komt in de bijgestelde visie van het ontwikkelteam Digitale Geletterdheid óf in de Grote opdrachten.

Ook in de Grote opdrachten van Nederlands en Kunst en Cultuur krijgt beeldgeletterdheid geen expliciete aandacht. Alleen binnen Digitaal Burgerschap komt beeld kort aan bod, maar vervolgens is het nergens expliciet uitgewerkt. Dit betekent dat in het nieuwe curriculum de invloed van (bewegende) beelden en audiovisuele inhoud onvoldoende aan bod komt. Dat is een gemiste kans.

Bewegend beeld en geluid zijn niet meer weg te denken uit onze digitale samenleving. Op sociale media kunnen we haast niet zonder foto's, video's en animaties. Overal om ons heen, in marketing, media, kunst en onderwijs, worden verhalen of standpunten verteld met audiovisuele middelen. Met de nieuwste digitale technieken (o.a. personalisatie, *gamification*, VR/AR/MR) beleven we de informatie die via beelden tot ons komt intenser dan ooit. Deze nieuwe beeldvormen zijn in staat ons te raken, te betrekken én te beïnvloeden op een schaal die we ons nog nauwelijks kunnen voorstellen.

Onder beeldgeletterdheid verstaan we het actief, kritisch en bewust om kunnen gaan met audiovisuele, verhalende en digitale inhoud die via beeld tot ons komt - van film en game tot VR-productie. Beeld is populair én belangrijk voor het individu, voor groepen, en zowel privé als op het werk. Het is inmiddels – naast gesproken en geschreven taal – dé manier waarop wij met elkaar communiceren én een beeld creëren van onszelf en de wereld om ons heen.

Dagelijks consumeren en produceren we op ongekende schaal bewegend beeld. Het lijkt ons dan ook niet meer dan vanzelfsprekend dat we kinderen op school leren hoe ze hier kritisch, actief en bewust mee om kunnen gaan. Bewegende beelden lijken immers op de werkelijkheid, maar zijn ze wel altijd betrouwbaar? Hoe wordt een verhaal verteld met bewegend beeld en geluid, hoe breng je met deze middelen een boodschap zo overtuigend mogelijk over? Hoe raak en vermaak je de kijker en hoe creëer je een betrokkenheid die onontkoombaar is? Hoe word je zelf minder vatbaar voor beeldmanipulatie zoals de zogenoemde *deep fakes*? Zo maar een aantal vragen die steeds belangrijker worden en waar we kinderen op moeten voorbereiden.

Wanneer je 'beeldgeletterd' bent, weet je de kracht van beeldtaal actief in te zetten en te herkennen. Het geeft je de kennis en vaardigheden om je als zelfstandige en zelfverzekerde burger te

bewegen in onze gemedialiseerde samenleving. Aandacht voor beeldtaal mag dan ook niet ontbreken in het pakket van vaardigheden dat onze kinderen op school krijgen bijgebracht. Wij bepleiten daarom met klem de concrete waarborging van beeldgeletterdheid in het onderwijs.

Graag verwijzen wij naar de volgende achtergrondinformatie met betrekking tot het belang van mediawijsheid, filmeducatie en beeldgeletterdheid:

- Sectoradvies audiovisueel, Raad voor Cultuur 2018: [‘Zicht op zoveel meer’](#) (pag. 43)
- [Kamerbrief](#) met eerste reactie op Sectoradvies Audiovisueel van minister Ingrid van Engelshoven (pag 5).
- Verslag [Cultuurdebat 30 mei 2018](#), waarin Kamerlid Vera Bergkamp en minister Ingrid van Engelshoven het belang van beeldtaal in het onderwijs onderschrijven (pag. 10 en 32-33)
- Artikel Kevin Toma, De Volkskrant, 27 juni 2018: [Filmles op school, ook een bewuste blik kun je trainen](#)
- Artikel Lucas Westerbeek, De Volkskrant, 20 februari 2015: [Leer kinderen nu vooral begrijpend te kijken](#)
- Cultuurbeleid van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 12 maart 2018: [‘Cultuur in een open samenleving’](#)
- SLO [Leerlijn Digitale Geletterdheid po-vo](#), 5 maart 2018
- Rathenau rapport 24 mei 2018 [Digitalisering van het nieuws](#)
- Commissariaat van de Media en Reuters: [MediaMonitor 2018](#)

Graag vernemen we of u ook vindt dat beeldgeletterdheid – als belangrijk onderdeel van (digitale) mediawijsheid - een expliciete plek verdient binnen de Grote opdrachten van Digitale Geletterdheid en de leergebieden Nederlands, Burgerschap en Kunst en Cultuur.

Met genoegen zijn wij bereid om desgevraagd mee te werken en nadere invulling aan uw plannen te geven aan de hand van concrete voorstellen. Om zo te waarborgen dat mediawijsheid in de volle breedte, en dus inclusief beeldgeletterdheid, aan bod komt in het toekomstige onderwijscurriculum.

Met vriendelijke groet,

Florine Wiebenga - hoofd educatie Eye Filmmuseum, mede namens het Netwerk Filmeducatie

Mary Berkhout – programmadirecteur Mediawijzer.net, Nederlands Netwerk voor Mediawijsheid

Eppo van Nispen tot Sevenaer – directeur Beeld en Geluid en voorzitter van de Stuurgroep Mediawijzer.net

Over de beide netwerken

Het Netwerk Filmeducatie is het informatie- en adviespunt op het gebied van filmeducatie en beeldtaal voor overheid, onderwijs, filmbranche, zowel op internationaal, nationaal als regionaal niveau. Het speerpunt van het Netwerk Filmeducatie is mensen laten leren over en via beeldtaal. De leden van het netwerk bieden hoogstaand en gevarieerd aanbod van workshops, lesmateriaal, schoolvoorstellingen, lezingen en docententrainingen. Ze wisselen expertise uit en werken samen om de kennis van filmeducatie en beeldtaal te vergroten en te verbeteren. Het Netwerk verbindt diverse activiteiten en diensten met elkaar en presenteert ze als consistent geheel aan verschillende doelgroepen.

Het Netwerk Filmeducatie bestaat uit leden van instellingen uit de film- en audiovisuele mediasector, waarvan educatie deel uitmaakt van het beleid en activiteiten. De huidige leden zijn: Bekijk 't, Cinekid, De frisse blik, Digital Playground, Eye Filmmuseum, Go Short!, Imagine, International Documentary Filmfestival Amsterdam, International Film Festival Rotterdam, Movies that Matter, Nationaal Filmfestival voor Scholieren, Nederlands Filmfestival, Pathé, Stichting En...Actie en het Taartrovers Filmfestival.

Mediawijzer.net is het expertisecentrum voor mediawijsheid. Mediawijzer.net is ingericht als netwerkorganisatie. Gemeenschappelijk doel van het netwerk is om alle kinderen en jongeren in Nederland in staat te stellen mediawijs te leven. Bij het netwerk zijn meer dan 1000 organisaties aangesloten. Samen ontplooiën zij initiatieven gericht op het onderwijs, op ouders en opvoeders en op de jeugd zelf. Ze doen dat in de vorm van publiekscampagnes, onderzoek, educatieve diensten, publicaties, workshops en bijeenkomsten. Ze delen en verspreiden kennis, agenderen belangrijke onderwerpen en stimuleren zij innovatie rondom mediawijsheid. Alle activiteiten van Mediawijzer.net worden voor en door het netwerk uitgevoerd.

Bij het netwerk is een grote verscheidenheid aan organisaties aangesloten. Zij zijn werkzaam binnen de kunst- & cultuursector, bibliotheken, ICT, onderwijs, opvoeding, onderzoek, media en de creatieve industrie. De regie ligt bij vijf kernpartners: Beeld en Geluid (pervoerder), ECP, Kennisnet, de Koninklijke Bibliotheek en de NPO.